

Matkailututkimus 4: 1, 5–22 (2008)

©Suomen matkailututkimuksen seura

Finländarnas kunskap om ekoturism

Peter Björk

Svenska handelshögskolan i Vasa

Institutionen för marknadsföring

What Finnish people know about ecotourism

Ecotourism in Finland as well as in the other Nordic countries could be a big business, but it is not. The development pace of this unique tourism form in the Nordic countries has been very slow, except in Sweden. Reasons for the weak development can be discussed out of many perspectives. A customer oriented tourism service development approach puts focus on existing and potential visitors, their knowledge, behavior and behavior intentions. We asked 1000 Finns what they know about ecotourism and their propensity to participate in ecotourism. Most of the 244 respondents have no or very little knowledge of ecotourism, but are still interested in participating in ecotourism trips. These mixed results challenge all tourism actors with an interest in ecotourism. The fact that a majority of tourism firms have a very limited marketing budget opens up a discussion about the need for national ecotourism associations or a joint Nordic association.

Ekoturismens tillväxttakt har beskrivits som både hög (Herbig & O'Hara, 1997), och mycket hög (Epler Wood 2002; TIES 2000). Idag kan konstateras att ekoturism är en global företeelse och en lovande turistmarknad (Fennell 1999; Weaver 2001). Ekoturism i Norden har beskrivits i rapporten *Ekoturism i Norden* av Saeporsdottir, Gisladottir, Grönningaæter, Zettersten och Högmander (1998) och i boken *Ecotourism in Scandinavia - Lessons in theory and practice* sammanställd av Gösling och Hultman (2006). Den bild av ekoturism som beskrivs i dessa dokument ger ett intryck av att ekoturism utvecklats och hanterats på olika sätt i de nordiska länderna.

Sverige är ett föregångsland vad beträffar ekoturism. Ekoturism i Finland beskrivs i rapporten av Saeporsdottir m.fl. (1998) genom två företagscase, Austrvegr och Early Bird Birding Tours, båda aktiva inom naturturism (inte ekoturism). Gösling och Hultman (2006) behandlar inte ekoturismens status i Finland desto mera ingående,

utan konstaterar i bokens inledning att på grund av ländernas gemensamma historia, kultur och språk fokuserar boken på de skandinaviska länderna.

Ekoturismens status i Finland är svag och kan jämföras med den status som ekoturismen har i Norge och Danmark, länder som har en starkare fokusering på naturturism. Detta visar en analys av 1) Centralen för Turistfrämjandets ställningstagande 1995 *Miljöskonande turism - 90-talets utmaning för turism i Finland*, och 2) ekoturismens ställning i finländska nationella turisticpolicydokument (Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & Toimenpideohjelmalla vuosille 2007-2013; Maakunnalliset matkailustrategiat, 2006). Därtill konstateras 3) att det i Finland inte finns någon ekoturistförening, 4) att den akademiska forskningen i ämnet är ringa (Ahonen 2006; Sievänen, Tervo, Neuvonen, Pouta, Saarinen & Peltonen 2005; Björk 1997a; Hemmi 1995), och 5) att antalet träffar i Google då sökordet ”ekoturism i Finland” (ekomat-kailu) (och motsvarande begrepp) används är få (bilaga 1). Sverige och Island, framför allt Sverige, har en betydligt mera strukturerad ekoturismutveckling.

Kunskap om den kunskap som marknaden (turister) besitter om turistföretag, resmål och destinationer är väldigt viktig ur ett marknadsföringsperspektiv. Genom insikt i målmarknadens karakteristika står marknadsföringen i en mycket bättre position att kunna nå ut till och tilltala kunder och potentiella kunder på rätt sätt (Kotler & Keller 2006). En översikt över nordbors rese-mönster visar att vi reser mest inom landet, varefter våra grannländer blir intressanta. Antalet resor som finländarna företog till Sverige år 2005, för att ge ett exempel, var 1,33 miljoner (www.visitsweden.com). För de svenska ekoturistföretagen, den svenska ekoturistföreningen (www.ekoturism.org) och för utvecklingen av det svenska kvalitetsmärket Naturens Bästa (www.ekoturism.org/naturensbasta/index.asp) kan det därför vara av betydelse att känna till hur finländarna uppfattar begreppet ekoturism. Även för utvecklingen av ekoturismen i Finland är denna kunskap välkommen.

Turisters kunskap om ekoturism har studerats av Björk (1997b) som genom en enkätstudie kom fram till att de finländska turisternas kunskap om ekoturism är relativt dålig. Björks (1997b) ansats att studera kunskap genom en fri associationsteknik kombinerad med en jämförelse med uppställda kriterier har senare använts av Wur-zinger och Johansson (2006). De studerade svenska turisters kunskap om ekoturism. På en kunskapsskala från 1 (ingen kunskap) till 4 (väldigt mycket kunskap) blev deras uträknade medelvärde 1.69 (2 = lite kunskap och 3 = mycket kunskap). På frågan vad de associerar begreppet ekoturism med kunde 54 procent inte svara. De tre mest nämnda begreppen (i gruppen av respondenter som ansåg sig veta något om ekoturism) var ”bevara” (42%), ”naturbaserad” (8%) och ”lokalinvånare” (8%). Dessa resultat visar att även svenska turister överlag har en dålig kunskap om vad ekoturism är och kan jämföras med de resultat som Björk (1997b) presenterade tio år tidigare.

Den publikt riktade informationen via massmedia om samhällets hållbara utveckling, klimatfrågor och den hållbara turismen har markant ökat under de senaste åren. Även inslag där ekoturism har lyfts fram som ett miljövänligt alternativ har förekommit. Man kan utifrån detta fråga sig om finländarnas kunskap om ekoturism därmed har förbättrats. Artikelns första delsyfte är därför att följa upp Björks (1997b) studie och beskriva finländarnas kunskap om ekoturism.

Wurzinger och Johansson (2006) skilde på tre olika turistgrupper i sin studie. Deras resultat visar att ekoturister (dvs. personer som deltagit i en ekoturistresa) bättre kände till begreppet ekoturism än naturturister och cityturister. Denna typ av indelning kan inte skönjas i Björks (1997b) studie av de finländska turisterna. Forskning som behandlar segmentering, typologisering och klustrering av ekoturister visar att det är svårt att entydigt skilja ekoturister från andra grupper av turister (Hvene-gaard 2002). Empiriska resultat visar dock att ekoturister generellt sett är välutbildade (Loker-Murpy 1996), har en något högre medelinkomst (Silverberg, Backman & Backman 1996) och mestadels är kvinnor (Meric & Hunt 1998). Artikelns andra delsyfte är att genom empiriska test utreda sambandet mellan finländarnas demografiska karakteristika och uppfattning om ekoturism (har man hört begreppet tidigare) samt benägenheten att välja en ekoturistresa.

Begreppsdiskussion och referensram

Ekoturism har definierats på många olika sätt (Fennell 2001). En av de första och mest citerade definitionerna presenterades av Ceballos-Lascurain (1987, s. 14), ”*traveling to relatively undisturbed or uncontaminated natural areas with the specific objective of studying, admiring, and enjoying the scenery and its wild plants and animals, as well as any existing cultural manifestation (both past and present) found in these areas*”. Denna definition uppdaterade han (1996) senare till att lyda ”*ecotourism is environmentally responsible travel and visitation to relatively undisturbed natural areas, in order to enjoy and appreciate nature (and any accompanying cultural features – both past and present) that promotes conservation, has low negative visitor impact, and provides beneficially active socio-economic involvement of local population*” på grund av en något för svag fokusering på dimensionen ”att bevara”. Den kanske mest använda definitionen idag formulerades av The International Ecotourism Society (TIES). Den lyder: ”*Responsible travel to natural areas that conserves the environment and improves the well-being of local people*” (<http://www.ecotourism.org>) och används som exempel av Svenska ekoturismföreningen.

Ekoturism som en naturbaserad specialturism har fått sina särdrag preciserade genom diskussionen om vad som kan betraktas som en hållbar turism. Därför kan man se hur tankegången kring en hållbar turism (Charter for sustainable tourism) (Cipriano 1995) avspeglar sig i UNEPs ”Québec declaration” om ekoturism (<http://www.world-tourism.org>), ur vilken framgår ekoturismens fokusområden. Zografos och Allcroft (2007) intresserade sig i sin studie av skotska ekoturister bland annat för vilka ekoturismdimensioner som de ansåg som viktiga. De använde sig av sju dimensioner för att definiera ekoturism (Tabell 1).

Tabell 1. Ekoturismens dimensioner

<i>Dimensioner (ekoturism skall ...)</i>
bevara den biologiska mångfalden
stödja lokalbefolkningens välbefinnande
stödja inläring
ta ansvar
vara småskalig verksamhet
minimera konsumtionen av icke förnybara resurser
uppmuntra lokala aktörer att engagera sig

Källa: Zografos & Allcroft (2007).

Den viktigaste dimensionen enligt deras respondenter var att ”bevara den biologiska mångfalden”. Minst viktig var dimensionen ”småskalig verksamhet”. Ekoturismens dimensioner har också belysts i den forskning där författare försökt lyfta fram ekoturismens principer (t.ex. Blamey 1997; Fennell 2001; Diamantis 1999; Sirakaya, Sasidharan & Sönmez 1999). Fennell och Weaver (2005) sammanfattar diskussionen kring ekoturismens huvuddimensioner genom att konstatera att:

ekoturism är en naturbaserad (med tillhörande kultur) hållbar turism som stöder inlärningsmöjligheterna.

Utgående från att ekoturism är en speciell turistform som hör till gruppen naturbaserad turism och hållbar turism har Björk (1997b) analyserat finländarnas kunskap om ekoturism. Respondenterna ombads att svara rätt eller fel på 18 påståenden om ekoturism (Tabell 2). Om respondenterna svarade rätt på alla påståenden fick de 18 poäng (ett fel svar gav minus ett poäng och inget svar noll poäng). Medeltalet för hela stickprovet var 6.1 poäng.

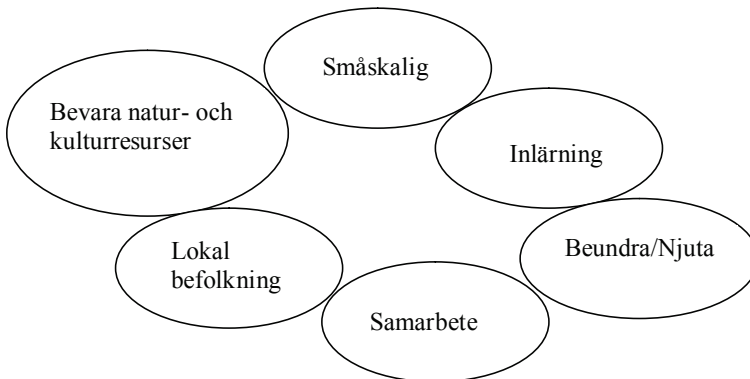
De i Tabell 2 uppräknade påståenden kan grupperas ihop till dimensioner om inlärningsmöjligheter (I), se, uppleva och njuta av naturen (N), kultur (K), lokalbefolkningen (L), krav på turistaktörerna (A), och resans karaktär (R). Därtill finns ett påstående som handlar om innebörden i olika begrepp (D). I en senare studie av svenska ekoturister använde sig Wurzinger och Johansson (2006) av dimensionerna ”bevara”, ”naturbaserad”, ”lokalinvånare”, ”kultur”, ”etik”, ”småskalig”, ”inläring”, och ”beundra” för att bedöma kunskapen i respondenternas fria associationer. Om en respondent gav en förklaring som innehöll 3 - 8 av dimensionerna fick han/hon värdet 4 (= väldigt mycket kunskap). De dimensioner som oftast nämndes var ”bevara”, ”naturbaserad” och ”lokalinvånare”.

Tabell 2. Ekoturismdimensioner

Påståenden	Dimensioner	(rätt/ fel)
En ekoturist söker efter miljöfakta om sin resa	I	(rätt)
Ekoturister skall lära sig om miljön på destinationsorten	I	(rätt)
Guiden skall berätta för turisterna hur de skall bete sig	I	(rätt)
Ekoturister reser för att se och uppleva den befintliga naturen	N	(rätt)
Ekoturismresor görs enbart till orörda naturområden	N	(fel)
Ortens kultur skall bevaras med hjälp av ekoturism	K	(rätt)
Ekoturismen får ändra på lokalbefolkningens kultur	K	(fel)
Ekoturisten äter mat gjord i huvusak på ortens råvaror	K	(rätt)
Det är viktigt att ekoturister också tar häyn till lokalbefolkningen	L	(rätt)
Ekoturisterna genererar lokalbefolkningen dess utkomst	L	(rätt)
Hotellen måste ha avfallshanteringssystem	A	(rätt)
Det finns engångsartiklar på destinationshotellet	A	(fel)
Researrangören måste ställa miljökrav på sina underleverantörer	A	(rätt)
Ekoturister reser i stora grupper	R	(fel)
Det finns möjlighet till ekoturism i storstäder	R	(fel)
Ekoturistresor arrangeras enbart till u-länder	R	(fel)
Ekoturister bor alltid som lokalbefolkningen gör på reseorten	R	(fel)
Ekoturism och naturturism är olika begrepp men med samma innebörd	D	(fel)

Källa: Björk (1997b).

En sammanställning av de i litteraturen presenterade dimensionerna i ekoturism ger en referensram bestående av sex dimensioner (Figur 1).

Figur 1. Ekoturismens dimensioner

Ekoturism är en natur- och kulturbaserad turistform som sätter stor vikt vid att bevara de resurser som turisten kommer för att ta del av. Ekoturism är en småskalig turism som utvecklas på lokalbefolkningens villkor. Den är ekonomiskt hållbar vilket betyder att enskilda företag och familjer i stort sett skall kunna leva på den avkastning turismen lämnar efter sig. Ekoturism bygger på ett nära samarbete mellan alla inblandade aktörer och turisterna reser för att beundra, njuta och lära sig. Dessa dimensioner stämmer väl överens med den referensram som Lai och Nepal (2006) utvecklade. Deras modell består av följande fyra, något mera omfattande, dimensioner: ”att bevara naturresurserna”, ”att upprätthålla de kulturella traditionerna”, ”hållbar utveckling” och ”deltagande i ekoturismplanering och -ledning”. De i Figur 1 uppräknade ekoturismdimensionerna överensstämmer också med de ekoturismkomponenter som TIES använder (Epler Wood 2002) (se även Higham 2007).

En positiv inställning till *naturturism* har i tidigare studier kopplats till utbildningsnivå (Arcury 1990), förmögenhet, ålder (Dolnicar 2004) och kön (Goodwin & Townsend 2001). Även bostadsort (landet eller staden) (Lowe & Pinhey 1982), personens intresse för att idka fysiska utomhusaktiviteter (Jackson 1987) och motiv/behov till att resa har använts i segmenteringssyfte (Saleh & Karwacki 1996). Leones, Colby och Crandall (1998) studerade amerikanska och Dolnicar (2004) österrikiska naturturister. I båda studierna kom man fram till att segmentet naturturister är välutbildade, att de har en högre inkomst än genomsnittet och att de är äldre.

Dessa resultat är dock inte entydiga. Uysal, Jurowski, Noe och McDonald (1994) studerade besökare till en amerikansk nationalpark och drog slutsatsen att de demografiska variabelerna spelar en mindre roll vid identifiering av miljömedvetna resenärer (äldre personer och kvinnor hade dock en positivare inställning). I deras studie visade det sig att den mest positiva inställningen till miljöfrågor fanns hos dem som föredrog färre synliga människogjorda konstruktioner, mindre folk på stranden och mera vildmarksliv. Pearce och Wilson (1995) kunde i sin studie av naturturister i Nya Zeeland konstatera att de som är intresserade av att studera det vilda naturlivet är yngre än genomsnittsresenären. I likhet med Dolnicars (2004) och Goodwin och Townsends (2001) resultat var deras respondenter välutbildade, förmögna och andelen kvinnor dominerande.

Ekoturister, i likhet med naturturister, har allmänt beskrivits som välutbildade, välbärgade och äldre (Herbig & O'Hara 1997). På frågan vem som är ekoturist visar forskningsresultaten också på blandade resultat. Ballantine och Eagles (1994) kom i sin studie av kanadensiska ekoturister i Kenya fram till att de är äldre än den genomsnittliga kanadensiska turisten, fler är kvinnor och de har högre utbildning. Wight (1996) studerade amerikanska ekoturister och kom fram till att de finns i alla ålderskategorier. Vad beträffar könsfördelningen kunde hon konstatera att det inte handlade om att fler kvinnor är intresserade av ekoturism, utan om vilka aktiviteter som är kopplade till ekoturism. Män var till exempel mer intresserade av att delta i fysiskt ansträngande aktiviteter än kvinnor. Som sammanfattning, efter att ha studerat besökare till Grassland National Park i Kanada, skriver Saleh och Karwacki (1996) att det inte förefaller lämpligt att enbart segmentera ekoturister enligt demografiska och sociografiska egenskaper.

Alternativa segmenteringsmodeller baserade på psykografiska variabler har presenterats av Blamey och Braithwaite (1997). Potentiella ekoturister definierades i deras studie som personer som uppgav att de kunde spendera en del av sin nästa semester på att utöka sin kunskap om och uppskattning av naturen. Deras resultat visar att personer med postmodernistiska värderingar har en något större benägenhet att delta i en ekoturistresa, men att en stor del av respondenterna inte hade några speciellt gröna värderingar. De gröna värderingarnas koppling till kunskap om ekoturism har dock påvisats av Wurzinger och Johansson (2006) som studerade svenska eko-, natur- och cityturister. De använde sig av ”The revised New Environmental Paradigm (NEP)” skalan utvecklad av Dunlap och Van Liere (1978) (Dunlap, Van Liere, Mertig & Jones 2000), som uppges på individnivå mäta den allmänt hållna inställningen till miljöfrågor (attityden till miljöfrågor) (Luzar, Diagne, Gan & Henning 1998).

Metod

Deltagare och urval

Den finska befolkningen är i genomsnitt 40,7 år gammal, förhållandet mellan män och kvinnor är 49/51, och andelen finländare med en högskoleexamen är 25 procent. Andelen högskoleexamina (yrkeshögskola / högskola / universitet) av alla i Finland avlagda examina under de senaste fem åren är ungefär 20 % (<http://www.stat.fi>; <http://tilastokeskus.fi>). Studiens målpopulation är myndiga finländare, dvs. personer över 18 år. Ett urval på 1000 personer ansågs lämpligt med beaktande av möjlig svarsprocent och behov av att gruppera respondenterna. För de praktiska arrangemangen anlätades ett konsultföretag som har kunskap i att strukturera och administrera webbaserade undersökningar. De utvalda respondenterna kontaktades per e-post med tillhörande webbundersökning. Undersökningen byggdes tekniskt upp med hjälp av WebSurvey-instrumentet. Enkäten kunde besvaras på både svenska och finska. Då svarstiden gått ut hade 244 respondenter svarat vilket ger en svarsprocent på 24,4.

Instrument och databearbetning

Webbundersökningen bestod av tre delar. Först fick respondenterna besvara fem bakgrundsfrågor (kön, ålder, inkomst, utbildning och bostadsort). Dessa frågor användes för att jämföra stickprovets karakteristika med målpopulationens. Fyra av dessa variabler (kön, ålder, inkomst och utbildning) är också sådana variabler som ofta används för att skilja ekoturister från andra typer av turister (Epler Wood 2002; Zografos & Allcroft 2007).

Undersökningens andra del användes för att mäta kunskapen om ekoturism och intresse för ekoturistresor. Denna del bestod av tre frågor. Den första frågan lydde ”hur skulle du beskriva ekoturism?” och är identisk med den fråga som Wurzinger och Johansson (2006) ställde i sin studie av svenska turister. Björk (1997b) använde i en tidigare studie frågan ”vad innebär ekoturism?” för att utreda vilken kunskap finländarna har om ekoturism. Wurzinger och Johanssons (2006) fråga ansågs mer lämplig att använda för att mäta hur respondenterna uppfattar ett begrepp, inte vad turistformen innebär. Respondenterna fick svara med egna ord. Deras svar analyse-

rades separat av tre forskare. Tolkningarna och analyserna triangulerades. Graden av överensstämmelsen i tolkningarna mellan de tre forskarna var över 97 procent.

Den andra frågan som ställdes med anknytning till ekoturism var om respondenterna tidigare hade hört begreppet ekoturism. Syftet med denna fråga var att utreda hur känt begreppet ekoturism är. Motsvarande fråga använde Björk (1997b). Hans resultat visar att 43 procent av respondenterna hade hört begreppet tidigare. Svarsalternativen på denna fråga var ”ja” eller ”nej”. Till sist ställdes också frågan om respondenterna kunde tänka sig ”att spendera en tid av sin nästa semester på en resa till områden för att beundra, studera och njuta av den genuina naturen och kulturen?”. Svarsskalan som användes var den femgradiga Likert-skalan (1 = helt otänkbart, 5 = helt tänkbart).

För att mäta inställningen till miljöfrågor användes den välbeprövade NEP-skalan (Dunlap & Van Liere 1978). De 15 dimensioner som skalan byggs upp av översattes till svenska (Tabell 3).

Tabell 3. NEP -skalan

Dimensioner
Vi närmar oss gränsen för den folkmängd jorden kan föda.
Människan har rätt att förändra naturen efter sina behov.
När människan ingriper i naturens förlopp får det ofta katastrofala följder.
Människans uppfinningsrikedom kommer att garantera att vi INTE gör jorden obeboelig.
Människan förgriper sig allvarligt på naturen.
Jorden har gott om naturresurser bara vi lär oss hur vi ska använda dem.
Växter och djur har lika stor rätt att existera som människor.
Balansen i naturen är tillräckligt stark för att klara av de moderna industrinationernas påverkan.
Trots våra speciella förmågor lyder vi människor fortfarande under naturens lagar.
Den så kallade ”ekologiska krisen” som mänskligheten står inför har kraftigt överdrivits.
Jorden kan liknas vid en rymdfarkost med mycket begränsade utrymmen och resurser.
Människorna är ämnade att härska över naturen.
Balansen i naturen är väldigt känslig och rubbas lätt.
Så småningom kommer människan att lära sig tillräckligt om hur naturen fungerar för att kunna kontrollera den.
Om utvecklingen fortsätter som hittills kommer vi snart att få uppleva en stor ekologisk katastrof.

Källa: Dunlap, Van Liere, Mertig och Jones (2000) (egen översättning)

Respondenterna fick ta ställning till varje påstående på en femgradig Likert-skala (1 = tar helt avstånd, 5 = instämmer helt). Ett högt värde indikerar ett starkt miljöengagemang (attityd) hos respondenten.

Studiens syfte att dels beskriva finländarnas kunskap om ekoturism och deras intresse av att företa ekoturistresor och dels utreda sambandet mellan finländarnas demografiska karakteristika och uppfattningen om ekoturism motiverar valet av en kvantitativ forskningsansats. Den valda ansatsen som tidigare använts i motsvarande

studier (Björk 1997b; Wurzinger och Johanssons 2006) öppnar upp för möjligheten att jämföra resultaten. Detta ger ett tilläggsvärde som inte skulle ha varit möjligt om en alternativ kvalitativ forskningsansats hade valts. I en uppföljningsstudie med fokus på frågan hur kunskap och intresse för ekoturism på individnivå uppstår kan en kvalitativ ansats med fördel väljas.

Resultat

Stickprovet

Att beskriva finländarnas kunskap om ekoturism genom ett stickprov är en utmaning på grund av målpopulationens heterogena karaktär. I tidigare studier av ekoturister har resultaten visat att ekoturister framför allt på variablerna kön, ålder, utbildning och förmögenhet skiljer sig från ”massturister” (Herbig & O’Hara 1997). Därför användes dessa variabler i denna studie. En jämförelse av stickprovets karaktäristika med målpopulationens visar att stickprovet på två av fyra variabler rätt väl motsvarar målpopulationen (Tabell 4).

Tabell 4. Stickprovets karaktäristika

<i>Egenskaper</i>	<i>Målpopulation</i>	<i>Stickprov</i>
Könsfördelning	49/51 % (män/kvinnor)	48,36 / 51,64%
Ålder	40,7 år (medelålder)	44,7 år
Inkomst	2555 €/månad (genomsnitt)	3142 €/månad
Utbildning	25,0 % (högskoleutbildning)	62,3%

Det bör noteras att gruppen högt utbildade personer (YH-examen eller universitets-/högskoleexamen) är överrepresenterad i stickprovet. Därför är det också väntat att medelinkomsten i stickprovet är högre än i målpopulationen. Respondenternas fördelning beträffande bostadsort ger vid handen att 52 procent är bosatta i södra Finland, 16 procent i västra Finland, 12 procent i östra Finland och 20 procent i norra Finland.

Miljömedvetenhet

Respondenternas miljömedvetenhet mättes med hjälp av NEP-skalan. Ett medeltal för varje respondent uträknades efter konstaterandet att skalan med sina 15 dimensioner kan betraktas som endimensionell (Tabell 5). Det uträknade Cronbachs alphavärdet på 0,869 översteg det accepterade reliabilitetsvärdet (0,7) (Nunnally & Bernstein 1994).

Tabell 5. Uträknade medelvärden på NEP-skalan

<i>Dimensioner</i>	<i>Medelvärde</i>	<i>Standard- avvikelse</i>
Vi närmar oss gränsen för den folkmängd jorden kan föda.	3,4	1,2
Människan har rätt att förändra naturen efter sina behov.	2,4	1,1
När människan ingriper i naturens förlopp får det ofta katastrofala följder.	3,8	1,1
Människans uppfinningsrikedom kommer att garantera att vi INTE gör jorden obebodlig.	2,8	1,3
Människan förgriper sig allvarligt på naturen.	3,5	1,0
Jorden har gott om naturresurser bara vi lär oss hur vi ska använda dem.	4,0	1,0
Växter och djur har lika stor rätt att existera som människor.	3,7	1,3
Balansen i naturen är tillräckligt stark för att klara av de moderna industrinationernas påverkan.	1,8	1,0
Trots våra speciella förmågor lyder vi människor fortfarande under naturens lagar.	4,3	1,0
Den så kallade ”ekologiska krisen” som mänskligheten står inför har kraftigt överdrivits.	2,1	1,1
Jorden kan liknas vid en rymdfarkost med mycket begränsade utrymmen och resurser.	3,7	1,1
Människorna är ämnade att härska över naturen.	2,2	1,2
Balansen i naturen är väldigt känslig och rubbas lätt.	4,0	1,1
Så småningom kommer människan att lära sig tillräckligt om hur naturen fungerar för att kunna kontrollera den.	2,4	1,3
Om utvecklingen fortsätter som hittills kommer vi snart att få uppleva en stor ekologisk katastrof.	3,8	1,1

Wurzinger och Johansson (2006) jämförde tre olika turistgruppers NEP-värde med varandra. I deras studie visade det sig att ekoturisterna hade ett högre NEP-värde (3,87) än naturturisterna (3,68) och cityturisterna (3,49). Ett uträknat NEP-medelvärde i denna studie (3,18) visar att de finska respondenterna är mindre miljöorienterade än de som ingick i Wurzinger och Johanssons (2006) studie.

Kunskap om ekoturism

Andelen som hade hört begreppet ekoturism tidigare var 75 procent. I jämförelse med Björks (1997b) resultat 10 år tidigare (43%) är andelen som hört begreppet betydligt högre idag. Wurzinger och Johansson (2006) frågade också om deras respondenter hört begreppet ekoturism tidigare. I deras studie svarade 76 procent ”ja”. Dessa resultat visar att begreppet ekoturism har blivit mera känt i Finland och att det är ungefär lika känt i Finland som i Sverige. Sambandet mellan de demografiska variablerna (kön, ålder, utbildning, inkomst) och variablerna ”har du hört begreppet ekoturism tidigare?” visar att en signifikant (sign. 0.05) större grupp av de högre utbildade (YH-examen eller universitets-/högskoleexamen) och de som har en högre inkomst (över

2750 €/månad) har hört begreppet ekoturism tidigare. Dessa resultat ligger i linje med den tidigare forskningen som visar att segmentet ekoturister är högavlönade och har en högre utbildningsnivå (Herbig & O'Hara 1997; Björk 1997b). Någon signifikant skillnad i miljöattityderna mellan dem som hört begreppet tidigare och dem som inte hade gjort det kunde inte identifieras i denna studie.

Kunskap om ekoturism mättes genom att jämföra de svar som respondenterna gav på frågan ”hur skulle du beskriva ekoturism?” med de dimensioner som kan betraktas som de mest centrala för denna turistform. Försök till att beskriva ekoturism gjordes av 184 respondenter. Av dessa beskrivningar var det 53 st som inte innehöll en enda av de sex på förhand specificerade dimensionerna. Många av dessa förklaringar handlar om aktiviteter såsom att cykla, vandra, segla, eller om en allmän inställning som ”ekoturism är någonting bra”. Att kunna beskriva ekoturism rätt utan kunskap och ledtrådar verkar svårt. Resultaten från en tidigare studie av Björk (1997b) där han gav respondenterna tre svarsmöjligheter på frågan vad ekoturism innebär visar att 92 procent kunde välja det rätta alternativet.

En fortsatt analys av de 131 beskrivningar som innehöll någon eller några av de dimensioner som beskriver ekoturism visar att störst antal respondenter kopplade ihop ekoturism med ”att bevara natur- och kulturresurserna” (Tabell 6).

Tabell 6. Andelen respondenter som nämnde de olika dimensionerna i ekoturism

<i>Dimensioner</i>	<i>Andelen respondenter % (av 131)</i>
Bevara natur- och kulturresurser	91,0%
Beundra/Njut	13,8%
Lokal befolkning	13,0%
Inläring	4,5%
Småskalig	3,8%
Samarbete	3,8%

Strukturen som kan identifieras i Tabell 6, dvs. en stark koppling mellan ekoturism och ”att bevara” och få kopplingar till ”inläring” och ”småskalighet” (läs andra dimensioner), liknar den struktur som Wurzing och Johansson (2006) fann i sitt datamaterial. Dessa resultat tyder på att ekoturism uppfattas som en väldigt miljö- och kulturanpassad turistform som inte stör eller sliter på de resurser som ekoturismen byggs upp kring.

Antalet identifierade dimensioner i respondenternas svar räknades samman. Som mest kunde en respondent få 6 poäng och som minst 0. Respondenter som hade 5 eller 6 poäng bedömdes inneha ”väldigt mycket kunskap” om ekoturism. En respondent som fick 3 - 4 poäng bedömdes besitta ”mycket kunskap” och en som fick 1 - 2 ”lite kunskap”. Hade man ”ingen kunskap” fick man 0 poäng (Tabell 7).

Tabell 7. Respondenternas kunskap om ekoturism

<i>Kunskapsnivåer</i>	<i>Antal / andel respondenter (av 184)</i>
Väldigt mycket kunskap	0 / 0%
Mycket kunskap	3 / 1,6%
Lite kunskap	128 / 69,6%
Ingen kunskap	53 / 28,8 %

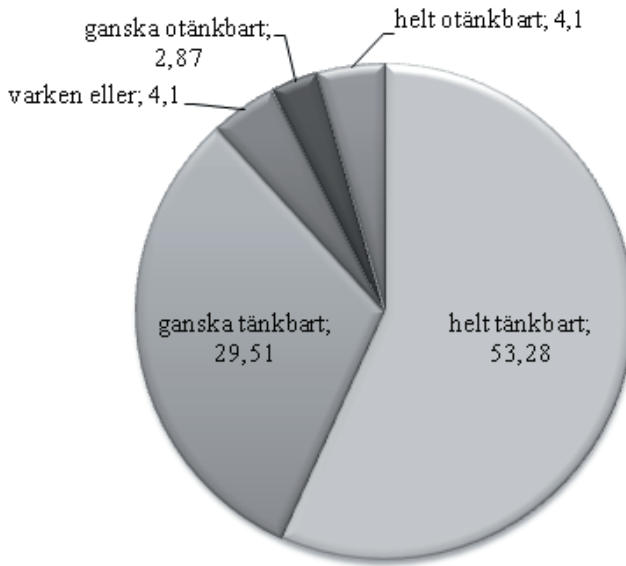
Tabell 7 visar att majoriteten av respondenterna besitter ingen eller lite kunskap om ekoturism. I de fall då man lyckas beskriva någon central dimension av ekoturism är det betydelsen av att bevara natur- och kulturresurserna som diskuteras. Tre respondenter kan anses besitta mycket kunskap om ekoturism. I deras beskrivningar framkommer förutom betydelsen av att bevara natur- och kulturresurserna också vikten av att olika turistaktörer samarbetar, lokalbefolkningens betydelse samt vikten av att beundra och njuta. Jämförs dessa resultat med svenskarnas kunskap om ekoturism (Wurzinger & Johansson 2006) ser vi klara likheter. Fördelningen över kunskapskategorierna är sned såtillvida att ingen och lite kunskap dominerar i båda länderna.

Intresset för ekoturism

Intresset att åka på en ekoturistresa mättes med hjälp av frågan om respondenterna kunde tänka sig att spendera en tid av sin nästa semester på en resa till områden för att beundra, studera och njuta av den genuina naturen och kulturen. En liten majoritet (53%) svarade ”helt tänkbart” och 29 procent ”ganska tänkbart” (Figur 2).

Dessa resultat visar på respondenternas positiva inställning till att åka på en ekoturistresa. Endast 4 procent svarade ”helt otänkbart” och 3 procent ”ganska otänkbart”. Det bör dock poängteras att svaren enbart anger en inställning, inte ett beteende. Priset på ekoturistresor tenderar att ligga i den övre prisklassen vilket kan bidra till att många ändå väljer att inte åka på en ekoturistresa. Respondenternas kunskap om ekoturism har konstaterats vara låg. Då respondenterna säger ja till en ekoturistresa gör de det utgående från vad de tror att en ekoturistresa är, vilket nödvändigtvis inte behöver sammanfalla med hur en verklig ekoturistresa ser ut.

Sambandet mellan de demografiska variablerna (kön, ålder, inkomst och utbildning) och ”intresse av att åka på en ekoturistresa” visar inga signifikanta skillnader. Dessa resultat tyder på att potentiella ekoturister (ekoturistföretagens kunder) kan sökas i alla demografiska segment. Det föreligger inte heller något signifikant positivt samband mellan miljöattityderna (NEP) och intresse av att åka på en ekoturistresa. Avsaknaden av ett positivt signifikant samband mellan miljöattityden och intresse för ekoturism har också noterats av Blamey och Braithwaite (1997).

Figur 2. Intresse för ekoturistresor i procent

Avslutande diskussion

Kunskap om marknadssegmentet ekoturister behövs. Utvecklingen av ekoturism i Norden har fram till idag varit blygsam men en expansion är att vänta. Intresset för naturbaserade resor ökar i takt med att turisternas kunskap om miljöfrågor förbättras, turismindustrin utvecklas och företag i sin marknadsföring allt mera börjar lyfta fram diskussionen kring en hållbar utveckling och behovet av ett miljöansvar. Syftet i denna artikel var tudelat. Först kartlades finländarnas kunskap om ekoturism. Sedan analyserades sambandet mellan intresset av att företa en ekoturistresa, om man hört ordet ekoturism tidigare och fyra utvalda demografiska variabler (kön, ålder, inkomst och utbildningsnivå) samt respondenternas miljöattityd. Valet av variabler som analyserades motiveras med att de i tidigare studier använts för att kunna skilja ekoturister från andra typer av turister (Epler Wood 2002).

I tidigare studier har det framkommit att svenska (Wurzinger & Johansson 2006) och finländska (Björk 1997b) turisternas kunskap om vad ekoturism som turistform står för är bristfällig. Denna studie visar på liknande resultat och det kan konstateras att finländarnas kunskap om ekoturism inte märkbart har förbättrats sedan Björk (1997b) gjorde den första studien om finländarnas kunskap om ekoturism. 98,4 procent av respondenterna har ingen eller lite kunskap om ekoturism trots att gruppen högutbildade är överrepresenterad i urvalet. En positiv utveckling kan dock skönjas på frågan om respondenterna hört begreppet ekoturism tidigare. I Björks studie från 1997 var det 43 procent som svarade ja, i denna studie var motsvarande siffra 75 procent.

Ekoturism kan betraktas som en nischprodukt som endast tilltalar ett visst segment. Försök att identifiera segment av turister som är intresserade av ekoturistresor

har på en generell nivå resulterat i beskrivningar som tyder på att ekoturister har en något högre utbildning än genomsnittsresenären och är välbärgade (Dolnicar 2004). Även andelen kvinnor har i vissa studier dominerat något (Ballantine & Eagles 1994). I denna studie studerades finska ekoturister inte specifikt utan intresset var riktat mot finländarnas kunskap om ekoturism och deras intresse av att i framtiden åka på en ekoturistresa. Resultaten visar att finländarna har en viss beredskap att spendera en del av sin nästa semester på en resa till områden för att beundra, studera och njuta av den genuina naturen och kulturen. 53 procent svarade ”helt tänkbart” och 29 procent ”ganska tänkbart”. En fortsatt analys av datamaterialet visar att potentiella ekoturister kan sökas bland både män och kvinnor i alla åldrar, inkomst- och utbildningskategorier. Inga signifikanta skillnader kunde noteras. Det som kan noteras är att begreppet ekoturism är något mera känt bland personer med hög utbildning och personer med en högre inkomst.

I denna studie intresserade vi oss i huvudsak för att studera intresset för ekoturism utgående från de demografiska variabelerna. NEP-skalan användes för att mäta finländarnas miljöattityd, som i en jämförelse med de svenska turisternas (Wurzinger & Johansson 2006) var lägre. NEP-skalan som användes gav inget mervärde i segmenteringssyfte och därför kan det vara befogat att i fortsatta studier även inkludera variabler som hör till AIO – skalan (activities, interests and opinions) (Silverberg m.fl. 1996), sociala värderingar (Blamey & Braithwaite 1997) och noggrannare studera vilka aktiviteter som ingår i ekoturistresan (Twynnam & Robinson 1997). Hvenegaard (2002) lyfter fram betydelsen av att studera ekoturister ur många olika perspektiv samtidigt som en viktig aspekt.

De praktiska implikationerna av studien visar på behovet av att utöka marknadsföringen av ekoturism som turistform. Orams (1997) visar i sin studie att man genom utbildning av turister kan utveckla deras intresse för natur och djurliv, vilket vi konstaterade är en av de viktigaste dimensionerna inom ekoturism. Det är i högsta grad en policyfråga hur en ort, destination eller ett land vill profilera sig. Enskilda ekoturistföretag har lämnats utanför denna diskussion, emedan deras resurser som små (mikro-) företag oftast är synnerligen begränsade. Det finns en stor skillnad mellan Finland och Sverige då fokus sätts på hur ekoturismen är organiserad i de båda länderna. I Sverige har ekoturismen fått en mera synlig roll via grundandet och utvecklingen av Ekoturistföreningen och kvalitetsmärket Naturens Bästa. Avsaknaden av motsvarande organ i Finland försvårar utvecklingen av ekoturismen. På basen av de resultat som presenteras i denna studie finns det ett klart uppdrag bland alla finländska aktörer med intresse för ekoturism att utöka den allmänna synligheten och ge ekoturismen fler dimensioner (ekoturism handlar inte bara om att bevara). Endast genom att öka marknads kunskap om vad ekoturism är kan denna turistform utvecklas.

Det finns idag på den internationella arenan ett hundratal olika ekoturismprogram med tillhörande ekoturismärken (Buckley 2001; Font 2007; Font, Haas, Thorpe & Forsyth 2001). En utveckling av fler program och fler märken gynnar på sikt ingen aktör (Sasidharan & Font 2001). Ur turisternas perspektiv är mångfalden av olika ekoturismärken till ingen nytta. Turisterna blir osäkra på vilket märke som ”gäller”. Det kan inte förutsättas att de skall ha ingående kunskap om alla märken och följden kan bli en förtroendekris för hela märkningssystemet för ekoturism. Denna studie har

specifikt fokuserat på märkning av ekoturistresor. Det finns förutom dessa märken andra miljömärken på såväl global som nordisk nivå som kan användas av turistföretag för att signalera ett miljöengagemang och -ansvar (Gössling 2006). Nordiska ministerrådets Svanen, EU-blomman och Green Globe 21 är exempel på miljömärken som kan användas av finländska turistföretag.

Ekoturismmärken som företag och destinationer kan använda sig av för att vägleda turisterna i deras beslutsprocesser används inte systematiskt och någon nordisk ekoturismpolicy finns inte (Hall 2006). Därmed blir det befogat att lyfta fram frågan om det skulle vara mest ändamålsenligt för alla aktörer inom ekoturism i Norden (även för turister intresserade av ekoturism) om länderna kunde enas kring ett ekoturismprogram och ett ekoturismärke.

Källor

- Ahonen, M. (2006). Suomalainen matkailututkimus – kartoitus Suomen matkailututkimuksen nykytilasta ja sen kehittämiseen liittyvistä näkemyksistä. Kauppa- ja teollisuusministeriö, Matkailun edistämiskeskus ja Matkailun verkostoyliopisto, 2006.
- Arcury, A. (1990). Environmental attitude and environmental knowledge. *Human Organization*. Vol. 49, No. 4, s. 300-304.
- Ballantine, J. & Eagles, P. (1994). Defining Canadian Ecotourists. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 2, No. 4, s. 210-214.
- Björk, P. (1997a). Marketing of Finnish Eco-resorts. *Journal of Vacation Marketing*. Vol. 3, No. 4, s. 303-313.
- Björk, P. (1997b). Ekoturism – en introduktion till ett helhetsperspektiv med definitioner och empirisk forskning. Forskningsrapport från Svenska handelshögskolan, nr. 37, Helsingfors.
- Blamey, R. (1997). Ecotourism: The search for an operational definition. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 5, No. 2, s. 109-130.
- Blamey, R. & Braithwaite, V. (1997). A social value segmentation of the potential ecotourist market. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 5, No. 1, s. 29-45.
- Buckley, R. (2001). Turnover and Trends in Tourism Ecolabels. I: Font, X. & Buckley, R. (eds.). *Tourism Ecolabelling, certification and promotion of sustainable management*. CABI Publishing, Wallingford, UK s. 189-212.
- Ceballos-Lascurain, H. (1987). The future of ecotourism. *Mexico Journal*. January, s. 13-14.
- Ceballos-Lascurain, H. (1996). Tourism, Ecotourism and Protected Areas. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, Gland, Switzerland.
- Cipriano, M. (1995). Charter for sustainable tourism. World conference on sustainable tourism. Lanzarote, Spain.
- Diamantis, D. (1999). The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends. *Current Issues in Tourism*. Vol. 2, No. 2&3, s. 93-122.
- Dolnicar, S. (2004). Insight into Sustainable Tourists in Austria: A Data-based A Priori Segmentation Approach. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 12, No. 3, s. 209-218.
- Dunlap, R. & Van Liere, K. (1978). "The New Environmental Paradigm": A Proposed Measuring Instrument and Preliminary Results. *Journal of Environmental Education*. Vol. 9, No. 3, s. 10-19.
- Dunlap, R., Van Liere, K., Mertig, A. & Jones, R. (2000). Measuring Endorsement of the New Ecological Paradigm: A Revised NEP Scale. *Journal of Social Issues*. Vol. 56, No. 3, s. 425-442

- Epler Wood, M. (2002). *Ecotourism: Principles, Practices & Policies for Sustainability*. The International Ecotourism Society. UNEP, Burlington, USA.
- Fennell, D. (1999). *Ecotourism*. Routledge. London, UK.
- Fennell, D. (2001). A Content Analysis of Ecotourism Definitions. *Current Issues in Tourism*. Vol. 4, No. 5, s. 403-421.
- Fennell, D. & Weaver, D. (2005). The Ecotourism Concept and Tourism-Conservation Symbiosis. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 13, No. 4, s. 373-390.
- Font, X. (2007). Ecotourism certification; potential and challenges, I: Higham, J. (ed.): Critical issues in ecotourism. Understanding a complex tourism phenomenon. Butterworth-Heinemann, Oxford, UK, s. 386-405.
- Font, X., Haas, E., Thorpe, K. & Forsyth, L. (2001). Directory of Tourism Ecolabels. I: Font, X. & Buckley, R. (eds.). *Tourism Ecolabelling, certification and promotion of sustainable management*. CABI Publishing, Wallingford, UK, s. 271-348.
- Goodwin, H. & Townsend, C. (2001). The British Ecotourism Market. IYE 2002 Report for World Tourism Organization.
- Gössling, S. (2006). Tourism Certification in Scandinavia. I: Gössling, S. & Hultman, J. (eds.). *Ecotourism in Scandinavia, Lessons in theory and practice*. CABI, Wallingford, UK, s. 63-75.
- Gössling, S. & Hultman, J. (2006). *Ecotourism in Scandinavia, Lessons in theory and practice*. CABI, Wallingford, UK.
- Hall, M. (2006). Policy, Planning and Governance in Ecotourism. I: Gössling, S. & Hultman, J. (eds.). *Ecotourism in Scandinavia, Lessons in theory and practice*. CABI, Wallingford, UK, s. 193-206.
- Hemmi, J. (1995). *Ympäristö- ja luontomatkailu*. Vapaa-Ajan Konsultit Oy, Virolahti. KP-paino, Kokkola. Nykysidos, Monninkylä.
- Herbig, P. & O'Hara, B. (1997). Ecotourism: a guide for marketers. *European Business Review*. Vol. 97, No. 5, s. 231-236.
- Higham, J. (2007). Critical issues in ecotourism. Understanding a complex tourism phenomenon. Butterworth-Heinemann, Oxford, UK.
- Hvenegaard, G. (2002). Using Tourist Typologies for Ecotourism Research. *Journal of Ecotourism*. Vol. 1, No. 1, s. 7-18.
- Jackson, L. (1987). Outdoor recreation participation and views on resource development and preservation. *Leisure Science*. Vol. 9, No. 4, s. 235-250.
- Kotler, P. & Keller, K. (2006). *Marketing Management*. Pearson Education, Inc. Upper Saddle River, New Jersey.
- Lai, P-H. & Nepal, S. (2006). Local perspective of ecotourism development in Tawushan Nature Reserve, Taiwan. *Tourism Management*. Vol. 27, No. 6, s. 1117-1129.
- Leones, J., Colby, B. & Crandall, K. (1998). Tracking Expenditures of the Elusive Nature Tourists of Southeastern Arizona. *Journal of Travel Research*. Vol. 36, No.3, s. 56-64.
- Loker-Murphy, L. (1996). Backpackers in Australia: A motivational-based segmentation study. *Journal of Travel and Tourism Marketing*. Vol. 5, No. 4, s. 23-44.
- Lowe, G. & Pinhey, T. (1982). Rural-urban differences in support for environmental protection. *Rural Sociology*. Vol. 47, No. 1, s. 114-128.
- Luzar, J., Diagne, A., Gan, C. & Henning, B. (1998). Profiling the Nature-Based Tourist: A Multinomial Logit Approach. *Journal of Travel Research*. Vol. 37, No. 1, s. 48-55.
- Maakunnalliset matkailustrategiat, 2006, Matkailun edistämiskeskus, Helsinki.
- Meric, H. & Hunt, J. (1998). Ecotourists' motivational and demographic characteristics: A case study of North Carolina travelers. *Journal of Travel Research*. Vol. 36, No. 4, s. 57-61.
- Miljöskonande turism - 90-talets utmaning för turism i Finland. Centralen för turistfrämjande,

- 1993, Matkailun edistämiskeskus. Helsinki.
- Nunnally, B. & Bernstein, H. (1994). *Psychometric Theory*. McGraw-Hill, New York.
- Orams, M (1997). The Effectiveness of Environmental Education. Can We Turn Tourists into “Greenies”? *Progress in Tourism and Hospitality Research*. Vol. 3, No. 4, s. 295-306.
- Pearce, D. & Wilson, P. (1995). Wildlife-Viewing Tourists in New Zealand. *Journal of Travel Research*. Vol. 34, No. 2, s. 19-26.
- Saeporsdottir, A.D., Gisladdottir, G., Grönningaeter, G., Zettersten, G. & Högmänder, J. (1998). Ekoturism i Norden. Exempel från Island, Norge, Sverige och Finland.. Nord 1998: 13. Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn, Danmark.
- Saleh, F. & Karwacki, J. (1996). Revisiting the Ecotourist: The case of Grassland National Park. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 4, No. 2, s. 61-79.
- Sasidharan, V. & Font, X. (2001). Pitfalls of Ecolabelling. In: Font, X. & Buckley, R. (eds.). *Tourism Ecolabelling, certification and promotion of sustainable management*. CABI Publishing, Wallingford, UK, s. 105-119.
- Sievänen, T., Tervo, K., Neuvonen, M., Pouta, E., Saarinen, J. & Peltonen, A. (2005) Nature-based tourism, outdoor recreation and adaptation to climate change. Finnish Environment Institute Mimeographs 341, Helsinki.
- Silverberg, K., Backman, S. & Backman, K. (1996). A Preliminary Investigation into the Psychographics of Nature-Based Travellers to the Southeastern United States. Clemson University Press, Clemson, USA.
- Sirakaya, E., Sasidharan, V. & Sönmez, S. (1999). Redefining Ecotourism: The Need for a Supply-Side View. *Journal of Travel Research*. Vol. 38, No. 2, s. 168-172.
- Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & Toimenpideohjelmalla vuosille 2007-2013. Kauppaja teollisuusministeriö. Julkaisuja 21/2006, Elinkeino-osasto, Helsinki.
- TIES (2000), The International Ecotourism Society. Ecotourism Statistical Fact Sheet.
- Twynnam, G. & Robinson, D. (1997). A Market Segmentation Analysis of Desired Ecotourism Opportunities. NODA/NFP, Ontario, Canada.
- Uysal, M., Jurowski, C., Noe, F. & McDonald, C. (1994). Environmental attitude by trip and visitor characteristics. *Tourism Management*. Vol. 15, No. 4, s. 284-294.
- Weaver, D. (2001). *Ecotourism*. John Wiley & Sons. Milton, Australia.
- Wight, P. (1996). North American Ecotourists: Market Profile and Trip Characteristics. *Journal of Travel Research*. Vol. 34, No. 4, s. 2-10.
- Wurzinger, S. & Johansson, M. (2006). Environmental Concern and Knowledge of Ecotourism among Three Groups of Swedish Tourists. *Journal of Travel Research*. Vol. 45, No. 2, s.217-226.
- Zografos, C. & Allcroft, D. (2007). The environmental values of potential ecotourists: A segmentation study. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 15, No. 1, s. 44-66.

<http://www.ekoturism.org> (hämtad 7/8-2007)

<http://www.ekoturism.org/naturesbasta/index.asp> (hämtad 7/8-2007)

http://www.visitsweden.com/VSTemplates/Article___60331.aspx (hämtad 7/8-2007)

<http://www.world-tourism.org/sustainable/IYE/quebec/anglais/quebec-eng.pdf> (hämtad 16/8-2007)

http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_sv.html (hämtad 16/8-2007)

http://tilastokeskus.fi/til/vkour/2005/vkour_2005_2006-12-05_tie_001_sv.html (hämtad 16/8-2007)

Bilaga 1

Exempel på träffar då sökordet ”ekomatkailu” används i Google

<i>10 första träffarna av 1830 (hämtat 7 augusti 2007) är:</i>	
WWW adress	Innehåll
http://www.wwf.fi/ymparisto/ekomatkailu/	WWFs hemsida
http://www.elisanet.fi/raimo.flink/ekomatkailu/index.htm	Ekoinfo, en lista på 16 företag. Vad som är ekoturism framgår inte.
http://www.matkailu.org/sanasto/out.htm	En lista på företag, alla möjliga typer av företag.
http://www.edukouvola.fi/iltalukio/aineet/geolinkit.htm	Länk till ett gymnasium
http://vesa.lib.helsinki.fi/cgi-bin2/ysa.pl?h=ekomatkailu	Länk till ett biblioteks databas
http://www.labby.fi/	Länk till Labby herrgård, Luomu-tila
http://www.apu.fi/matkailu/	Länk till tidningen Apu
http://www.yle.fi/pallohallussa/vasen/161005_runko.html	Länk till YLEs hemsida
http://www.viitostie.fi/matkailu/matkailu.htm	Länk till en portal för olika företag
http://www.makupalat.fi/Keywords.aspx?firstLetter=E	Länk till biblioteket i Tavastehus